

EL PINTOR MARIÀ COLOMER I PARÉS (VIC, 1743-1831)

RAMON ORDEIG I MATA
Doctor en Història per la Universitat de Barcelona

The Painter Marià Colomer i Parés (Vic, 1743-1831)

Recopilació de notícies d'arxiu sobre aquest pintor, gràcies a les quals sabem ara les dates del seu naixement i de la seva defunció. Ens proporcionen també moltes dades sobre els seus pares, la seva muller i els seus fills, així com informació diversa sobre la seva obra pictòrica, eminentment religiosa, al servei de la catedral de Vic i d'altres esglésies de la ciutat i del bisbat.

Paraules clau: Colomer, Vic, pintura, segles XVIII i XIX.

Brings together archival information about this painter, thanks to which we now know the dates of his birth and death. It also provides us with a lot of information on his parents, his wife and their children, along with data on his paintings, largely religious, done for the Vic cathedral and for other churches of the city and the bishopric.

Keywords: Marià Colomer, Vic, painting, 18th and 19th centuries.

L'any 1854 el doctor Joaquim Salarich i Verdaguer, en publicar la seva coneguda obra *Vich, su historia, sus monumentos, sus hijos y sus glorias*, dedicà un capítol als vigatans escriptors i artistes. Elaborà un catàleg de setanta-un personatges, entre els quals inclogué els pintors Colomer:

*«COLOMER (padre é hijo), pintores; el segundo, D. Mariano, natural de esta ciudad. De ellos quedan muchos cuadros de un mérito poco común, y entre otros, dos relativos al descenso de la Virgen á Zaragoza, uno en su altar de la catedral, y otro en el altar estucado del salon del palacio episcopal. Sobre todos el de S. Francisco de Asis en la capilla á él dedicada en el manso Poudevida, camino de Roda, y el de San Gonzalo de Amarante, el primero que pintó en la edad de 18 años, el cual se conserva en el altar de su nombre en la iglesia de Santo Domingo. Este hijo de Vich, junto con otro paisano, D. Luciano Romeu, hicieron los retratos de los Obispos de Vich, que adornan el indicado salon del palacio episcopal».*¹

1. SALARICH, Joaquim. *Vich, su historia, sus monumentos, sus hijos y sus glorias*. Vic: Impremta Soler, 1854, p. 201.

El 1859 el doctor Josep Giró i Torà, apotecari i catedràtic d'Història Natural en el Col·legi de Segon Ensenyament del Seminari de Vic, escriví un article necrològic a la memòria del doctor Josep Maria de la Concepció Colomer i Cors, domer major de la catedral, fill del pintor Marià Colomer i Parés. La informació, però, que dóna sobre aquest pintor i el seu pare no fou prou aprofitada perquè l'article quedà inèdit i no es publicà fins l'any 1963. En referència als pintors Colomer diu, entre altres coses:

«*Sus padres fueron D. Mariano Colomer y Parés, distinguido artista, y Dª María Felipa Cors y Carbonell. Su abuelo fue pintor de mérito y daba a sus cuadros una suavidad agradable. Su padre fue también pintor y llegó a una edad muy provecta. Quedan de él muchos cuadros al óleo y pintura de todo género. El Episcopologio o Galería de Retratos que adorna el magnífico salón sinodal del Palacio de nuestros obispos bastaría para fijar una reputación artística envidiable. La facilidad, el genio y la valentía caracterizan las obras de D. Mariano Colomer, cuyo trabajo mezquinamente pagado debía multiplicar para mantener a su familia numerosa.*»²

Força anys després, el 1889, Antoni Elias i de Molins, en el seu *Diccionario biográfico y bibliográfico de escritores y artistas catalanes del siglo XIX*, deia:

«*COLOMER (D. Mariano). Natural de Vich. Vivió á principios de este siglo. Pintó los cuatro cuadros que existen en la capilla del Santo Misterio de la iglesia parroquial de San Juan de las Abadesas. En unión de D. L. Romeu pintó el episcopologio de medio cuerpo existente en la catedral de Vich.*»³

Aquestes notícies, però, no donen cap data de la vida dels esmentats pintors. I aquesta indefinició encara perdura avui. Així, Josep Francesc Ràfols, en el seu utilíssim *Diccionario Biográfico de Artistas de Cataluña*, diu:

«*COLOMER, Marian. Pintor vicense de fines del siglo XVIII y principios del XIX. Hijo de pintor. Con su paisano el pintor Luciano Romeu hizo retratos de obispos de Vich para el palacio episcopal de la diócesis. Se conocen otras obras suyas, de entre las cuales cuatro lienzos de la capilla del Santo Misterio, de San Juan de las Abadesas; un Santo Tomás de Aquino para la ermita de Rocaprebera, de San Feliu de Torelló; un descendimiento de la Virgen a Zaragoza, en su altar de la Seo vicense, y otro para el altar del salón del palacio episcopal.*»⁴

I el 1983 Miquel S. Salarich i Miquel S. Ylla-Català, en *Vigatans il·lustres*, inclogueren la informació següent:

---

2. GIRÓ I TORÀ, Josep. «José Mª Colomer y Cors». *Ausa* [Vic], 4 (1963), p. 455-458.
 3. ELIAS I DE MOLINS, Antoni. *Diccionario biográfico y bibliográfico de escritores y artistas catalanes del siglo XIX*. Barcelona, 1889, tom I, p. 485.
 4. RÀFOLS, Josep Francesc. *Diccionario Biográfico de Artistas de Cataluña*. Barcelona, 1951-1954, vol. I, p. 272.

«Colomer, Marià (Vic, segles XVIII-XIX). Pintor. Autor d'una sèrie de retrats de bisbes de Vic i de l'altar del Saló de Sínodes del Palau Episcopal. Deixà també obres seves a la capella de Sant Francesc *s'hi moria*, a la del Misteri de Sant Joan de les Abadesses, a l'ermita de Rocaprevera, a l'altar de la Verge del Pilar de la seu vigatana i al presbiteri de l'església de la Pietat».⁵

* * *

La recerca en els rics arxius vigatans, conjuminada amb el maneig d'alguns escrits de l'època, ens permeten de saber noves dades biogràfiques sobre Marià Colomer i Parés, el fill, sobre la seva família i sobre la seva obra pictòrica. A l'Arxiu Capitular de Vic, a l'armari destinat a l'Escrivania,⁶ hi ha un expedient del gener de 1819 referent a l'escrivent Marià dels Dolors Colomer i Cors i en ell hi ha inclòs el certificat de puresa de sang que s'exigia per a l'accés al càrrec de notari, on consten els noms i algunes dades dels pares, Marià Colomer –a qui es qualifica de «profesor de Pintura»– i Felipa Cors, i dels avis paterns i materns. A partir d'aquestes dades, altres fons aplegats a l'Arxiu Biblioteca Episcopal de Vic, així com a l'Arxiu Municipal de Vic, ens donen informació d'interès sobre el pintor.

El nostre personatge era fill de Marià Colomer i de Maria Parés, els quals havien fet capítols matrimonials davant el notari vigatà Marcia Portell el 15 de maig de 1737.⁷ En els capítols consta que ell era pintor i ciutadà de Vic, fill d'Anton Colomer, llibreter i causídic de Vic, i de Magdalena, ambdós difunts. Ella era filla de Bernat Parés, pinter –és a dir, pentiner– de Sant Pere de Torelló, i de Maria Masallera, també difunts. De Maria Parés consta que fou extremunciada el dia 21 de gener de 1768 i que en aquesta data ja era vídua de Marià Colomer.⁸ D'aquest matrimoni nasqué almenys una altra filla, car es troba enregistrat que el 23 de juny de 1792 es donà sepultura a la catedral de Vic «a Maria Ignàsia Colomer, donzella, filla de Mariano Colomer pintor y de Maria muller, de la ciutat de Vich».⁹

Marià Colomer i Parés nasqué el dia 1 de març de 1743, segons que deixà apuntat el canonge Jaume Ripoll en un dels volums de la seva col·lecció bibliogràfica, on enregistrà els anys de naixement, i en alguns casos també el dia i el mes, d'una sèrie de persones vinculades a la catedral de Vic.¹⁰ En el cas de Marià Colomer apuntà, a més, al marge del nom, les xifres d'un any, 1831, el qual resulta ser el de la seva mort, com veurem al seu moment. L'any del seu naixement l'hauríem pogut deduir, si el canonge no l'hagués deixat apuntat, per altres

5. SALARICH, Miquel S.; YLLA-CATALÀ, Miquel S. *Vigatans il·lustres*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1983, p. 271.

6. Arxiu Biblioteca Episcopal de Vic (ABEV): Arxiu Capitular (AC), armari 38, núm. 25.

7. ABEV: Arxiu Notarial (AN), 1360.

8. ABEV: Arxiu del Capbreu (ACapb), 368.

9. ABEV: ACapb, 370.

10. ABEV: AC, Col·lecció Ripoll, 41, f. 102.

camins. En efecte, en l'expedient de gener de 1819 es diu que llavors tenia 76 anys i Giró diu que morí a l'edat de 88 anys. Com que, segons diré més endavant, morí pel febrer de 1831, ja es podia concloure que havia d'haver nascut l'any 1743.

A l'edat de 18 anys, segons el testimoni del Dr. Joaquim Salarich ja esmentat, pintà el seu primer quadre: un sant Gonçal d'Amarante per a l'església vigatana de Sant Domènec. Devia ser, doncs, l'any 1761. Nou anys més tard, el 13 de juliol de 1770, els obrers d'una altra església de Vic, la de Nostra Senyora de la Pietat, resolgueren fer pintar uns quadres que representessin els passos més principals de la Passió, destinats a la capella del Santíssim, en compliment de la deixa feta amb aquesta finalitat pel reverend Ignasi Sors, beneficiat de la catedral.¹¹ És molt probable que el pintor escollit fos Marià Colomer atès que l'any 1790, en encarregar-li les pintures del cambril, com veurem després, els obrers reconeixien deure-li 120 lliures «de anteriors pintures».¹²

A Sant Joan de les Abadesses, a la darrerria de 1768, hom acordà acabar la sala principal del cambril del Santíssim Misteri.¹³ L'interior del vestíbul s'enriquí amb sis quadres pintats per Marià Colomer,¹⁴ amb escenes referents al Santíssim Misteri.¹⁵

El jove pintor es va casar el dia 19 d'abril de 1773 amb Felipa Cors i Carbonell,¹⁶ filla de Josep Cors, apotecari de Vic, i d'Antònia Carbonell. El 12 d'agost de 1774 comprà a Josep Pujolar, hereu del mas Pujolar de la parròquia de Sant Martí de Sentfores, pel preu de 900 lliures, una casa situada a la plaça de Santa Maria, enfront de la catedral, cap a la cantonada amb el carrer de la Ramada, de la qual era senyor alodial el Benefici de Nostra Senyora del Cor.¹⁷ Aquesta casa fou des de llavors la llar de la família Colomer-Cors.

El 29 de juny de 1775 Marià Colomer cobrava divuit lliures pel «treball de pintar las portas de la orga» de la catedral i el 10 de gener de 1779 cobrava deu lliures «per pintar St. Mamet, y ajudar a un devot a pagar la prespectiva» del mateix temple.¹⁸ El 21 de juliol de 1788 cobrava de la confraria de Sant Llibori de la Pietat dotze lliures per «dos quadros de dos passatges de St. Llibori per col·locar en los collaterals del altar de dit St.».¹⁹ El 18 de setembre de 1790 els obrers de la Pietat resolgueren que «En atenció de que per conclusió del Camaril y Retaule dels gloriosos Sts. Màrtirs y de N^a Sra. de la Pietat, faltan a pintar tres lienços principals del Camaril y que lo Sr. Mariano Colomer pintor ha presentat

11. Arxiu Municipal de Vic (AMV), Llibre de Resolucions dels Obrers de la Pietat, 13 juliol 1770.

12. AMV, Llibre de Resolucions dels Obrers de la Pietat, 18 setembre 1790.

13. JUNYENT, Eduard. *El monestir de Sant Joan de les Abadesses*. Sant Joan de les Abadesses, 1976, p. 157.

14. PARASSOLS, Pau. *San Juan de las Abadesas y su mayor gloria el Santísimo Misterio*. Vic, 1894, p. 233.

15. DANÉS I VERNEDAS, Joan. *Monestir de Sant Joan de les Abadesses*. Barcelona: Taber, 1926, p. 39.

16. ABEV: AC, 5 / 13, Drets de Benedicció 1772-1778.

17. ABEV: AN, 1416.

18. ABEV: AC, 3/26, ff. 95 i 101v.

19. ABEV: Cúria Fumada, Confraria de Sant Llibori.

Sant Llibori repartint pa als pobres. Pintat al fresc per Marià Colomer i Parés vers 1788 per a l'altar de Sant Llibori de l'església de la Pietat de Vic, on es conservà fins al 1936. (Fotografia de l'Arxiu Mas, de Barcelona).

tres dissenjos, representants la Invenció, Augment y Patrocini de dits sants, de la aprobació de esta Obra, oferint pintar-los ab la major primor per la quantitat de cent y vint lliuras, esto es, quaranta lliuras cada un; y estantseli devent de anteriors pintures cent y vint lliuras, que juntas les dos partidas fan la de 240 ll., se ha convingut satisferli 50 ll. lo dia present y després 50 ll. los tres primers anys y les 40 ll. lo quart any. Acordaren firmar lo corresponent contracte ab les ditas circumstancias». ²⁰ Com que les pintures anteriors havien costat 120 lliures, igual que les tres grans pintures dissenyades per al cambril, podem deduir que es tractava dels tres grans quadres de la Passió destinats a la capella del Santíssim, on s'han conservat fins fa pocs anys. ²¹

Del matrimoni de Marià Colomer i Felipa Cors nasqueren almenys tres filles i dos fills, però només aquests dos i dues filles arribaren a l'edat núbil. Maria devia ser la gran, car fou padrina de bateig del seu germà Marià dels Dolors. El 1782 nasqué Josep Maria de la Concepció, segons Giró, i l'any següent nasqué i morí Manuela, enterrada el 19 de juliol de 1783. ²² El 1791 nasqué Marià dels Dolors. Coneixem encara una altra filla, com veurem després, anomenada Josefa, de la qual no he pogut esbrinar l'any del naixement. Un dels fills d'en Marià i la Felipa, en Josep Maria de la Concepció, estudià la carrera eclesiàstica al Seminari de Vic.

Hem vist que l'any 1854 el Dr. Salarich escrivia, en referència als pintors Colomer, que «*de ellos quedan muchos cuadros de un mérito poco común, y entre otros, dos relativos al descenso de la Virgen á Zaragoza, uno en su altar de la catedral, y otro en el altar estucado del salon del palacio episcopal*». Ambdós quadres els pintà el fill, és a dir, Marià Colomer i Parés. Ho féu per encàrrec de l'aragonès Francesc de Veyan i Mola, bisbe de Vic des de 1784. És prou sabut que aquest prelat acabà la construcció de la catedral neoclàssica, que consagrà el 1803, i construí la part nova del palau episcopal. En el temple catedralici féu construir la capella de la Mare de Déu del Pilar, on es col·locà un dels quadres esmentats pel Dr. Salarich. En el saló de sínodes del palau episcopal féu alçar un retaule estucat, obrat pels germans Bagutti el 1800 i centrat pel quadre de Marià Colomer. L'any 1801 l'administrador episcopal pagava 92 lliures «*a Colomer por los cuadros*». ²³ El plural fa pensar que se li pagaven tant el quadre de la catedral com el del palau, però el cas és que el retaule i la decoració de la capella del Pilar de la catedral no foren empresos fins al 1802. ²⁴

Entre el 23 de novembre de 1805 i finals de gener de 1806 féu una estada a Vic el dominic valencià Jaume Villanueva, autor de l'obra titulada *Viage literario a las Iglesias de España*, en els toms 6 i 7 de la qual, no publicats fins al 1821, inclogué un «*catálogo*» dels bisbes de Vic. ²⁵ En parlar del bisbe Veyan, apuntà:

20. AMV, Llibre de Resolucions dels Obrers de la Pietat, 18 setembre 1790.

21. Foren retirats de la capella quan s'hi instal·laren les pintures de Sert salvades de la crema de la Catedral de 1936. Actualment els tres quadres es troben en altres indrets de l'església de la Pietat.

22. ABEV: ACapb, 370.

23. ABEV: Arxiu Episcopal (AE), 2048, p. 129.

24. ABEV: AE, 2044. Conté una carta del bisbe Veyan del 15 de desembre de 1801, en què explica al Capítol el seu projecte de construir un retaule del Pilar i decorar la capella.

25. El 23 de novembre de 1805 el Capítol concedí permís a Villanueva per a consultar l'Arxiu Capitular (ABEV: AC, Secretaria, vol. XXII, f. 1).

Patrocini dels sants Lluçia i Marcia sobre la ciutat de Vic. Llenç pintat per marià Colomer i Parés vers 1791 per a la capella dels Sants Màrtirs de l'església de la Pietat de Vic, on es conserva.

(Fotografia de l'Arxiu Mas, de Barcelona).

«He tenido la complacencia de ver mi catálogo de obispos, pintado antes que impreso. Porque luego que este prelado leyó mi trabajo sobre el episcopologio antiguo y moderno, resolvió adornar con los retratos de medio cuerpo de sus antecesores el salon de sínodos dispuesto para ello con buena proporcion, ordenando por sí mismo los epígrafes latinos de cada uno de ellos. Las pinturas son decentes, obra de Mariano Colomer y Luciano Romeu, naturales y vecinos de Vique».²⁶ Es tracta dels retrats que sortosament se salvaren de la crema el 1936 i que encara es poden contemplar al saló de sínodes del palau episcopal.

Com que el «catálogo» el lliurà al bisbe en acabar la seva estada a Vic, a finals de gener de 1806, vol dir que els retrats els hagué de veure en una visita posterior. En efecte, en una carta que Villanueva envià des de Puigcerdà al bisbe Veyan el 24 de febrer de 1806, li deia: «Celebraré infinito que V. S. I. verifique quanto antes el proyecto de los quadros de pinturas de los Obispos Ausonenses, para poder hablar de su execucion, que siempre seria mejor que de sus deseos. La obra es digna de V. S. I. y sus antecesores merecen esta memoria».²⁷ I en una altra carta

26. VILLANUEVA, Jaume. *Viage literario a las Iglesias de España*. València, tom 7, 1821, p. 126-127.

27. CUNILL, Segimon. «Cartes inèdites del P. Villanueva». *Butlletí del Centre Excursionista de Vich*, II (1915-1917), p. 102.

Miracle de l'augment de les cendres dels sants Llucià i Marcià. Llenç pintat per Marià Colomer i Parés vers 1791 per a la capella dels Sants Màrtirs de l'església de la Pietat de Vic, on es conserva.

(Fotografia de l'Arxiu Mas, de Barcelona).

que li envià des de Roda d'Isàvena el 4 d'agost de 1806, li deia: «*Celebro que esté ya adelantado el proyecto de la Galería de Obispos Ausonenses. Gran gusto tendré en añadir esto al artículo de V. S. I. Las inscripciones tienen toda la gravedad y concisión que se requiere. En la primera podría ser muy del caso añadir un circa a la época del Obispo Gotmaro; porque con el tiempo podría descubrirse algo que adelantase algunos días su sede. La segunda debía colocarse sobre la puerta en la parte exterior; que aunque aquella piexa es aora librería, no lo será en todo tiempo. En fin Dios de a V. S. I. muchísima salud para completar este y otros útiles proyectos, y para que yo lo pueda ver, que sí confío, antes de las próximas navidades. Gran gusto tendré en leer el Catálogo pintado, antes que la pereza de los de Madrid permita leerle impreso*».²⁸

Per les festes de Nadal de 1806, tal com havia anunciat en la seva carta, Villanueva estigué a Vic. Ho prova una carta que el bisbe Veyan envià el 5 de gener de 1807 a Felix Raval, secretari del Capítol de canonges de Girona: «*Tengo aquí en Palacio al P. Presentado F. Jayme Villanueva, dominico, que habiendo estado aquí el año pasado por este tiempo a recoger noticias y documentos para escribir historia eclesiástica ha publicado ya cuatro tomitos, y en los siguientes piensa extenderse más*».²⁹ Fou durant aquesta segona estada a Vic que Villanueva pogué veure la galeria de bisbes ausetans, bé que devia ser encara incompleta perquè és impossible que en només una desena de mesos Marià Colomer i Llucià Romeu haguessin pintat tots els retrats.

28. *Ibidem*, p. 104.

29. PLADEVALL I ARUMÍ, Antoni. *La Il·lustració a Vic: Les aportacions de Francesc de Veyan i Mola i Llucià Gallissà i Costa*. Cabrera de Mar: Galerada, 2000, p. 234-235.

Aparició de la Verge del Pilar a l'apòstol sant Jaume, a Saragossa. Quadre pintat per Marià Colomer i Parés vers 1800 per al saló de sínodes del palau episcopal de Vic, on es conserva.
(Núm. Inventari BdV 802. Arxiu Fotogràfic del Bisbat de Vic).

L'any següent, el 21 de setembre de 1808, els pogué veure també el Baró de Maldà: «Entràrem al gran saló episcopal, tot ell adornat de quadros y pinturas; de estas vi un retaula de Maria Santíssima del Pilar de Zaragoza, en vida al gloriós apòstol Sant Jaume el Major, patró de España, seguint los demás quadros en pinturas de mitg cos y, baix, sas inscripcions dels prelats o bisbes de esta Diòcesi».³⁰

El 12 d'octubre de 1805 s'inaugurà a Torelló el nou santuari de Rocaprevera i en una de les seves capelles laterals, segons testimoni de Mn. Pau Parassols,³¹ s'hi col·locà un quadre de sant Tomàs d'Aquino, obra de Marià Colomer. És possible, però, que aquest quadre encara no hi fos en el moment de la inauguració i que fos pintat alguns anys més tard.

Josep Maria de la Concepció Colomer, fill del pintor, un cop acabats els estudis al Seminari de Vic, es doctorà en Teologia a la Universitat de Cervera l'any 1806 i fou ordenat prevere el 1808, segons les dades ofertes pel seu esmentat biògraf. Precisament l'any 1808 es produí la rebel·lió antifrancesa i donà començ l'anomenada Guerra del Francès. Una tropa napoleònica, comandada pel general Saint-Cyr i formada per uns 16.000 homes, ocuparen Vic del 17 d'abril al 18 de juny de 1809.³² La ciutat, que havia estat abandonada per gairebé tots els seus habitants, restà sota la protecció del bisbe Veyan, el qual allotjà el general francès al palau episcopal, on romangueren alguns capellans acompanyant al bisbe.³³ Un d'aquests capellans fou el Dr. Colomer, segons l'escrit de Josep Giró ja citat: «*En estas circunstancias el Dr. Colomer estudió (sic) siempre al lado de su antiguo amo y protector participando de sus días de prueba y desempeñando misiones delicadas*».

El 22 de juliol de 1809, pocs dies després de la desocupació de la ciutat, Felipa Cors, muller del pintor Colomer, trobant-se malalta, dictà testament en la seva cambra de la casa de la plaça de Santa Maria.³⁴ En ell disposà que se li donés sepultura a l'església de la Mercè, que es diguessin misses de caritat a l'església dels Dolors i altres esglésies de Vic, que es cantés una absoluta a l'església de la Pietat i que toquessin les campanes de tots els convents de la ciutat. Rebé sepultura el 9 d'agost següent en una cerimònia de la categoria de trenta preveres.³⁵

Quatre mesos més tard, el 18 de desembre de 1809, el Dr. Colomer fou nomenat rector de la parròquia de Folgueroles, on llavors o poc temps després anà a viure el seu pare, com veurem més avall. Entretant, el seu germà Marià dels Dolors estudià tres anys de Gramàtica al Seminari i passà després, de 1813 a 1815, a fer pràctiques d'escrivent amb el notari Miquel de Febrer i Cors.

30. BARÓ DE MALDÀ. *Exili de Barcelona i viatge a Vic (1808)*. A cura de V. Pascual i C. Rubio. Montserrat: Publicacions de l'Abadia, 1991, p. 99-100.

31. PARASSOLS, Pau. *San Felí de Torelló, la Virgen de Rocaprevera y San Fortián*. Barcelona, 1876, p. 110.

32. RAMISA, Maties. *La Guerra del Francès al corregiment de Vic (1808-1814)*. Vic: Eumo Editorial, 1993, p. 119-123 i 139-140.

33. JUNYENT, Eduard. «El obispo Veyán y la ocupación francesa de Vich en 1809». *Ausa* [Vic], 6 (1971), p. 265-279.

34. ABEV: AN, 1556.

35. ABEV: ACapb, 371.

Aparició de la Verge del Pilar a l'apòstol sant Jaume, a Saragossa. Quadre pintat per Marià Colomer i Parés vers 1802 per a la capella del Pilar de la catedral de Vic, on es conserva.

(Núm. Inventari BdV 28902. Arxiu Fotogràfic del Bisbat de Vic).

En l'oficina d'aquest notari, situada al palau episcopal, el 25 d'abril de 1815 dictà el seu testament el pintor Marià Colomer.³⁶ Disposà que els seus marmessors fossin el seu fill capellà i dos beneficiats de la catedral. Instituí hereu universal el fill capellà, com a primogènit que era, i li manà que havia de donar habitació a les seves dues germanes, mentre romanguessin solteres, a la casa de la plaça de Santa Maria. A cadascuna d'elles i al fill Marià dels Dolors els deixà cent lliures barceloneses.

El 27 de desembre de 1818 Marià Colomer, «pintor de la ciutat de Vich, habitant empero de alguns anys a esta part en lo lloch de Santa Maria de Folgarolas y en la casa del infrascrit Rnt. Doctor Joseph Colomer y Cors Prebere, Rector de dita Parroquia de Folgarolas, mon fill», féu donació perpètua a l'esmentat fill seu, amb escriptura feta davant del notari Miquel Fàbregas, de tots els seus béns mobles i immobles, amb l'obligació de mantenir-lo tant en la salut com en la malaltia i de pagar cent lliures a Marià, Maria i Josepa, germans del capellà, en cas de contreure matrimoni carnal o espiritual. Es reservà 300 lliures per a disposar-ne lliurement.³⁷

Marià dels Dolors Colomer continuà les pràctiques d'escrient, primer amb el notari Josep Antoni Simon i Sayol, de 1815 a 1817 –any de la mort del notari–, i després amb el notari Ignasi Subias, de 1817 a 1818 –any també de la mort del notari. Pel gener de 1819 sol·licità, com ja hem vist, per mort del notari Manuel Colí, una plaça de notari a l'Escrivania Pública de la catedral. Féu constar en la sol·licitud que «tenia todavía con solo mi precario trabajo que acudir a la subsistencia de mi anciano padre y dos hermanas solteras». Tot i això, no obtingué la plaça de notari desitjada.

Acabada la Guerra del Francès, fou reedificada l'ermita de Sant Francesc Salmunia –dita popularment Sant Francesc *s'hi moria*–, situada dins el terme de Vic, al peu de la carretera de Roda de Ter, «pintant alashoras En Mariano Colomer lo hermós quadro que ja conexen nostres lectors per lo grabat que'n donarem», segons paraules escrites pel canonge Jaume Collell al periòdic *La Veu del Montserrat* de 1882,³⁸ en el qual s'incloué també la poesia de Mn. Jacint Verdaguier sobre Sant Francesc *s'hi moria*, una nota seva sobre la capella i un gravat en què es representa el pagès oferint l'aigua al sant defallit, reproducció del quadre de Marià Colomer.³⁹ Aquest quadre degué ser destruït el 1936, en què l'ermita fou saquejada i incendiada.

Seguiren anys malastrucs per a la família Colomer. Segons Giró, en l'adveniment del Trienni Liberal el capellà fou privat del seu curat de Folgueroles, d'on hagué de marxar, i quedà sense recursos econòmics fins que li fou confiada la nova parròquia vigatana dels Trinitaris, suprimida però el 1823. Aquest mateix any, el 25 de maig, rebia sepultura Marià dels Dolors, mort a l'edat de 31 anys.⁴⁰

36. ABEV: AN, 1562.

37. ABEV: AN, 1602.

38. COLLELL, Jaume. «Notícia històrica del santuari de Sant Francesc s'hi moria». *La Veu del Montserrat*, 5 (1882), p. 335-336.

39. VERDAGUER, Jacint. «Sant Francesc s'hi moria». *La Veu del Montserrat*, 5 (1882), p. 317.

40. ABEV: ACapb, 371.

Curació . Quadre pintat per Marià Colomer i Parés vers 1802 per a la capella del Pilar de la catedral de Vic, on es conserva.

(Núm. Inventari BdV 28901. Arxiu Fotogràfic del Bisbat de Vic).

El vell pintor i les seves filles restaven ara en una situació ben precària. El 21 d'abril de 1825 el capellà, «en atenció que per varias ocurrencias sobrevingudas» no podia complir l'obligació contreta en l'escriptura de 1818 referent a mantenir el seu pare, rescindí i anul·là aquella escriptura.⁴¹ D'aquesta manera deixava les mans lliures al pare per a poder vendre la casa familiar, cosa que Marià Colomer féu el 13 de maig següent a favor del reverend Tomàs Balmes i Garriga, vicari de Sant Pere de Valldeneu. La hi vengué, però, amb el pacte que es reservava un «requarto» en el primer pis per al seu ús i un «quarto» en el segon pis per a les dues filles, mentre restessin solteres, amb dret a cuina per a tots tres. Cobrà per la venda 900 lliures, 600 de les quals al comptat, cosa que resolía la seva manutenció i la de les seves filles per a uns anys.⁴²

De tota manera, segons la percepció de Josep Giró, el fill capellà, «*privado de su curato, falto de medios y careciendo de recursos puso la escasez para sustentar a su anciano padre que murió a los 88 años de su edad, recibiendo de su hijo los últimos auxilios. La caridad ajena debió costear los funerales del laborioso y dolorido artista*».

La dada que morí als 88 anys, junt amb la donada per l'expedient de l'Escrivania relativa a l'edat que tenia el gener de 1819 –76 anys–, ens porta al 1831 com a any de la seva mort. I, en efecte, en els registres de sepultures de l'Arxiu del Capbreu de la catedral consta que rebé sepultura el divendres dia 11 de febrer de 1831 en un enterrament de la categoria de trenta capellans.⁴³

El 13 d'abril de 1831, dos mesos després de la defunció de Marià Colomer, les seves dues filles, solteres, Maria i Josefa, segons que es llegeix en una acta autoritzada pel notari Miquel Fàbregas,⁴⁴ arribaren a un conveni amb el sacerdot Tomàs Balmes i Garriga, llavors ecònom de Sant Cebrià de la Mora. Es convingué que, a canvi de renunciar al seu dret sobre l'habitació del segon pis i l'ús de la cuina, rebien l'habitació del primer pis «que servía de treballador al relatat son difunt pare» i la meitat de l'estança del darrere, que el capellà es comprometia a dividir a costes d'ell «fentlos edificar allí un fugó y també lo comú».

El Dr. Josep M. de la Concepció Colomer, a causa de la privació del seu curat de Folgueroles, es traslladà al bisbat de Barcelona i obtingué, durant la Guerra dels Set Anys –o Primera Guerra Carlina (1833-1840)–, que el bisbe de Barcelona li confiés les parròquies de Sant Pau del Camp i, successivament, Santa Coloma de Gramenet i Sant Feliu d'Alella. Acabada la guerra, li fou retornada la seva parròquia de Folgueroles. Fou nomenat finalment, el 1850, per mitjà d'oposicions, domer major de la catedral –rector de la parròquia de Vic– pel bisbe Lluçia Casadevall.⁴⁵ Morí el 1859, a l'edat de 77 anys.

Marià Colomer i Parés deixà, a més de l'obra pictòrica que hem pogut documentar, moltes altres pintures més difícils de datar amb precisió i de localitzar,

41. ABEV: AN, 1570.

42. ABEV: AN, 1570.

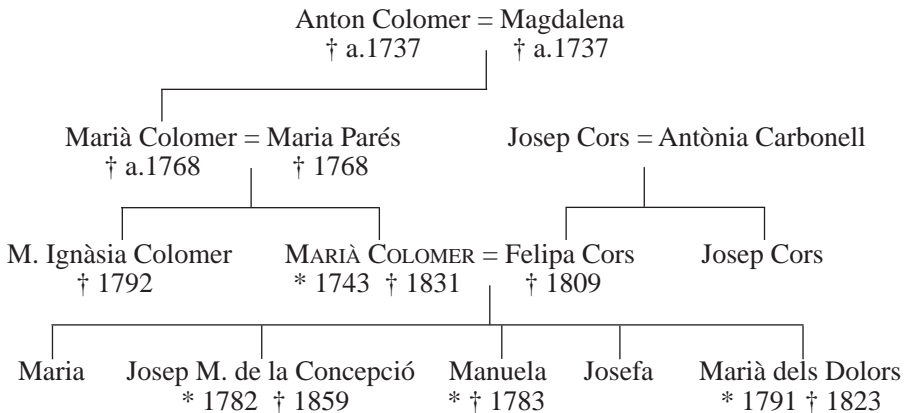
43. ABEV: ACapb, 372.

44. ABEV: AN, 1608.

45. ABEV: AN, 1591.

atès que rebé encàrrecs de molts particulars. En l'exposició de pintura antiga organitzada pel Círcol Literari l'any 1902 hi havia, segons la relació de Mn. Gudiol, «una Divina Pastora, fetxada 1768, y potser uns Sants Mártirs de Vich, propietat aquets del senyor Potellas, den Marián Colomer; cinch bonichs quadrets presentats per D. Joseph Vilaplana ab la Sagrada Familia, Sant Miquel, Sant Tomàs, Sant Antoni y Sants Lluciá y Marciá, del fill del anterior, en *Marianet*, que també s'hi veyá representat per uns altres Sants Mártirs, uns retratos del Vble. Climent Riera, una Sagrada Familia y alguna altra friolera».⁴⁶ El quadre del venerable vigatà Climent Riera, cartoixà d'Escaladei, ingressà el 1933 al Museu Episcopal.⁴⁷ També li és atribuït un quadre de sant Miquel dels Sants, ovalat, amb una vista de la ciutat de Vic a la part inferior, present en algunes de les exposicions miquelianes organitzades durant el segle XX.⁴⁸ Altres quadres del pintor, la majoria dels quals de tema religiós, com ara els recentment recuperats de la capella dels Sants Màrtirs de Castellterçol,⁴⁹ es troben en esglésies o en cases particulars. Fóra bo que la seva producció pictòrica fos catalogada i estudiada per algun historiador de l'art.

Quadre genealògic

46. GUDIOL, Josep. «L'exposició de pintura antiga del Círcol Literari». *La Veu del Montserrat*, 25 (1902), p. 268-272, esp. p. 270.

47. JUNYENT, Eduard. *El Museu Arqueològic Episcopal de Vich en 1933. Memòria del conservador*. Vic: Tipografia Balmesiana, 1934, p. 15.

48. COLL, Lluís. «Un quadre de Sant Miquel». *Gazeta de Vich*, 3625 (26 setembre 1929); COLLELL, Jaume. «Una joia d'art vigatà». *Gazeta de Vich*, 3632 (12 octubre 1929); YLLA-CATALÀ, Miquel S. «L'exposició iconogràfica i de records de Sant Miquel dels Sants».

49. ANGULO, Virtuts. «Conjunt de pintures del cambril de la capella dels Sants Màrtirs de Castellterçol». *Lauro*, 7 (1994), p. 59-60.